

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA ACTIVITĂȚII SCULPTORULUI GHEORGHE STĂNESCU

Virgiliu Z. Teodorescu

Membru în Comitetul de coordonare a Comisiei
de Istoria Orașelor din cadrul Academiei Române

Datele biografice referitoare la viața și activitatea sculptorului sunt sumare, impunând parcurgerea mărturiilor trecutului, atât în dosarele diverselor instituții precum și în presa timpului. Ca și în cazurile altor creatori de artă din prima jumătate a secolului al XX-lea lipsa de preocupare pentru elaborarea unor micromonografii care să le definească contribuția la propășirea domeniului în care au activat provoacă, acum în momente de atribuire, comparare, realizarea de conexiuni, mari dificultăți celui preocupat de a elucida situațiile, existând și cazuri care generează erori¹ preluate și perpetuate apoi în alte studii. Recurgem la sumarele informații din dosarul personal² care i-a fost întocmit la Uniunea Artiștilor Plastici³.

Gheorghe Stănescu s-a născut la Oltenița la 27 august 1881, părinți fiindu-i Nicolae și Stanca. Remarcat pentru calitățile ciopliturilor în lemn, pe care cu multă migală și

¹ Mircea Deac, *50 de ani de sculptură*, completat pe foaia de titlu: *Dicționarul sculptorilor din România (1890-1940)*, editat de Oficiul de Informare Documentară pentru Industria Construcțiilor de Mașini, București, 2000, 216 p.; Virgiliu Z. Teodorescu, „*În loc de erată*”, recenzie la cartea lui Mircea Deac, *50 de ani de sculptură*, în: „*Literatorul*”, București, nr. 368-369-370, 18 aprilie – 9 mai 2001, p. 8; nr. 371, 10 mai – 17 mai 2001, p. 8; nr. 375-376-377, 9 iunie – 2 iulie 2001, p. 10-11.

² Uniunea Artiștilor Plastici – Arhiva, dosar personal nr. 16 Gheorghe Stănescu.

³ Uniunea Artiștilor Plastici (U.A.P.) O serie de situații petrecute la sfârșitul secolului al XIX-lea au generat ideea reuniunii artiștilor plastici într-o societate care să le reprezinte interesele în diverse împrejurări. În primele două decenii ale secolului al XX-lea au fost întreprinse o serie de acțiuni a realiza această asociere care însă s-a înfăptuit după primul război mondial sub denumirea de Sindicatul Artelor Frumoase care a reușit să reunească pe majoritatea pictorilor, sculptorilor, graficienilor, gravorilor, artiștii decoratori din România. Activitatea acestui sindicat s-a desfășurat în general în bune condițiuni până la declanșarea celui de al doilea război mondial. Statutul adoptat și modul de exercitare a mandatului de către cei aleși a conduce destinele acestei asocieri nu au asigurat depășirea multora din dificultățile cu care s-a confruntat în decursul anilor. Prin aplicare politicii emanate conform noii constituții din 27 februarie 1938 fiecare domeniu de activitate umană se integra într-o breaslă și ca atare anii care au urmat au condus la o zbuciumată perioadă de tranziție, atât ca denumire, structură, funcții dar și ca persoane promovate în a le reprezenta interesele. Cunoscând pe parcursul acestor ani mai multe etape de reorganizare, trecând prin stadiul de afiliere cu cei din presa scrisă ca din anul 1950, în condițiile profundelor prefaceri sociale din România să fie constituită Uniunea Artiștilor Plastici care a preluat o serie de obiective de la Sindicatul Artelor Frumoase, inclusiv dotările acestuia. Pe parcursul deceniilor de existență și această uniune a cunoscut prefaceri structurale. Pentru buna desfășurare a activității s-au constituit ca unități funcționale cu misiuni speciale de natură financiară și de producție atât Fondul Plastic cât și Combinatul Fondului Plastic. Editorial au fost elaborate sub auspiciile U.A.P. o serie de publicații, inclusiv periodicele „*Arta*” (în unele perioade definită și „*Arta Plastică*”). Fondul arhivistic al activității primelor decenii, după prelucrare și inventariere a fost preluat la Arhivele Naționale.

meticulozitate le realiza în clipele de răgaz, a fost îndrumat spre învățământul artistic după ce realul examen de vieții l-a dat în calitate de angajat la realizarea lucrărilor decorative în completarea dotărilor și transformărilor solicitate de regele Carol I la reședința sa de la Sinaia. Castelul Peleş prin bogăția, varietatea elementului decorativ realizate în lemnul integrat în această construcție include și contribuția artistului în devenire Gheorghe Stănescu. Lucrând sub directa îndrumare a sculptorului Stohr⁴ a putut să se afirme impunând trimiterea lui la studii academice de artă la Viena, în perioada anilor 1906-1914⁵. Prezența la studiile din capitala Austriei nu l-au îndepărtat de la realizarea celor necesare pentru castelul Peleş, noile cunoștințe dobândite, condițiile de dotare ale atelierelor și mai ales prilejul de a face un permanent schimb de experiență atât cu colegii de studii cât și cu cei care le călăuzeau formarea personalității, toate facilitându-i dăltuirea în lemn a ceea ce a devenit în noul hol de onoare al castelului Peleş valoroasa scară în spirală.

Lucrare de referință, prin proporții, eleganță și rafinată tratare a lemnului pus în operă, **scara** constituie o reușită lucrare de artă decorativă prin modul cum tânărul artist a ales și executat multitudinea de elemente sculpturale. Pentru Gheorghe Stănescu această realizare a constituit o valoroasă lucrare de diplomă, apreciată atât de cadrele didactice ale Academiei de Arte Frumoase cât și de publicul vienez în perioada cât a fost expusă, înainte de ambalare și expediere în România. Calitățile native, cunoștințele noi dobândite și comenzile care au urmat l-au călăuzit spre un domeniu în care, până la el, timp de bune decenii, executanții la care se recurgeau erau din afara țării. Ne referim la domeniul medalisticii în care atât la București cât și la Iași modelatorii viitoarelor lucrări au fost predilect⁶ din lumea germană.

Încă din perioada studiilor Gh. S. a primit o serie de comenzi, lucrările fiind mai întâi expuse la Viena. Astfel în anul 1912 a participat la o expoziție cu lucrarea dăltuită în lemn **A fost odată**. În acest caz artistul a redat o bătrână șezând. Ulterior lucrarea a fost integrată în colecția lui N.D. Cocea⁷.

⁴ **Martin STOHR / Stochr, Stöhr /** (1819 – 21 august 1896, Brașov, înmormântat la București, cimitirul evanghelic – luteran). Arhitect și sculptor, predilect în lemn, a fost adus în România unde s-a integrat în opera de construire și decorare a castelului Peleş de la Sinaia și a palatului regal din București. Pentru realizarea comenzilor a căutat pe parcursul anilor de activitate să-și alcătuiască o bună echipă de cioplitori în lemn, instruindu-i personal pe cei tineri în tainele dăltuirii, iar pe cei mai talentați ajutându-i să-și completeze cunoștințele în școli de specialitate. Prin realizările sale, prin modul cum a preluat și îndeplinit misiunile încredințate de comanditar s-a bucurat de o apreciere deosebită. La moartea sa regele Carol I și a asumat cheltuielile de înmormântare, la solemnitatea din București a participat prințul moștenitor Ferdinand I.

„Calendarul pentru toți fiii României pe anul 1898 de la Christos”, București, p. 97,151.

Mihai Haret Gold, **Castelul Peleş**, București, 1914.

Mircea Deac, **op. cit.**, p. 190.

⁵ În fișa menționată, în paranteză sunt citați și anii 1909-1913 fără a se preciza motivația acestei diferențe de date.

⁶ Începând cu Iosif Resch, Robert Fesler, Wilhelm Kulrich, Steinberg, cei din familia Carniol au onorat comenzile comanditarilor români atât ca modelatori, gravori și chiar executanți ai medaliilor solicitate pentru a marca un anumit eveniment sau a onora o anumită personalitate. Informații concludente pot fi consultate în publicațiile Societății Numismatice Române.

⁷ **N.D. COCEA** (29 noiembrie 1880, Bârlad, jud. Vaslui – 1 februarie 1949, București, cimitirul Bellu, figura 114, locul 7). Studii juridice, pentru un timp activând în magistratură, marginalizat ca urmare a poziției politice, fiind adept al ideilor socialiste, ca avocat a pledat în favoarea celor săraci și năpăstuiți. Cele cunoscute în aceste medii au servit ca sursă de inspirație scriitorului, atât în elaborarea romanelor cât, și mai ales, a pamfletelor prin care condamna actele reprobabile ale celor la putere, creator de periodice, gazetar și conferențiar virulent a fost în epocă o personalitate căutată dar și evitată.

Tot în același an a modelat pentru fabricantul de bere Dumitru Marinescu Bragadiru⁸ din București o plachetă⁹ pentru marcarea a 70 de ani de viață (1842-1912) realizată în bronz, având 50 x 70 mm. Modelatorul a redat portretul lui Dumitru Marinescu Bragadiru înscris într-un medalion rotund.

La Viena în anul 1913 a realizat și modelarea plachetei H. Stead. Peste ani, în 1938, un exemplar al acestei lucrări a fost integrat în patrimoniul Muzeului Alexandru Saint Georges¹⁰, ca donație¹¹.

Lucian Predescu, *Enciclopedia Cugetarea – material românesc – oameni și înfăptuiri*, Editura Cugetarea – Georgescu Delafras, București, 1940, p. 204.

G. Bezviconi, *Necropola Capitalei*, București, 1972, p. 96.

Dicționar cronologic – Literatură română, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 195, 458-459.

⁸ **Dumitru Marinescu BRAGADIRU** (1842 – 1915, București, cimitirul Bellu, figura 12, locul 13) întreprinzător cu o mare putere de muncă, bun organizator și cu viziunea a ceea ce și cum recepta piața s-a lansat în fabricarea berii, dezvoltându-și întreprinderea pe parcursul anilor de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX în București (calea Rahovei) și comuna Bragadiru, jud. Ilfov, ajungând la o diversificare de servicii. La 1894 s-a căsătorit cu Sofia, văduva fabricantului concurent Luther. Colectionar care a preluat exemplul lui Anastase Simu și a stimulat tinerele speranțe achiziționându-le realizările cu care a dotat Palatul Băncii „Rahova-Bragadiru”.

A.N.-Direcția Municipiului București, (în continuare citat D.M.B.) fond Primăria Municipiului București, Serviciul Tehnic, dosar 806/1894.

Dim.R. Rosetti, *Dicționarul contemporanilor*, Editura Lito-Tipografiei „Populăra”, Pasajul Român nr. 12, București, 1897, p. 34.

G. Bezviconi, p. 73.

¹⁰ **Alexandru Saint GEORGES** (20 aprilie 1886, Botoșani - ? 1954, București, Crematoriu) studii secundare la Botoșani, pregătire și carieră militară, manifestând din fragedă tinerețe pasiunea de a colecționa relicvele trecutului. Această preocupare l-a condus la preluarea exemplului oferit de Expoziția Jubiliară Națională a anului 1906 din București la organizarea unui muzeu la Bărlad în care a prezentat ceea ce adunase până atunci. Ulterior a decis să transfere acest așezământ la Târgoviște unde a poposit în 1915, dar a cunoscut vitregiile evenimentelor anilor ocupației străine când obiectele, în mare măsură, au fost înstrăinate. La revenirea din război, constatând situația, a părăsit cariera militară și s-a dedicat în exclusivitate refacerii în Capitală a muzeului prin adunarea unui nou patrimoniu care a crescut de la an la an. Dacă inițial relicvele se aflau în propria locuință din strada Polonă nr. 29, ulterior, prin creșterea numărului pieselor obținute, prin varietatea lor și mai ales din necesitatea de prezentare către public, a fost nevoit să facă diverse demersuri pentru obținerea spațiului adecvat. Demersurile au oferit numai soluții temporare și totalmente improprie atât pentru conservarea patrimoniului cât și pentru expunerea lui. La începutul deceniului al patrulea s-a adresat fostului coleg de școală militară, regele Carol al II-lea oferindu-și colecțiile și serviciile care să fie încorporate în patrimoniul Fundațiilor Culturale Regale. Acceptarea ofertei nu s-a materializat însă și cu obținerea unui spațiu corespunzător astfel că și în următoarea etapă, până la lichidarea muzeului, problema spațiului a rămas necorespunzător rezolvată. Anii care au urmat, după 1944, au condus la desființarea acestui așezământ, creatorul fiind tocmai cel pus în situația ca la pensionare să procedeze la repartizarea pieselor, în funcție de profilul tematic la diverse instituții culturale și științifice. Astfel cel care devenise în anii anteriori un complex institut de documentare a dispărut în procesul de reformare a culturii dirijată după noi criterii care au facilitat chiar pierderea unor mărturii relevante pentru trecutul neamului românesc. Menționăm că pe parcursul anilor de activitate a acordat o atenție și publicisticii, oferind în periodicele timpului informații referitoare la folclor, numismatică și medalistică.

În anul 1914 a realizat modelarea medaliei evocând-o pe Ecaterina Pangrati¹². În anul 1938 și această piesă a fost donată muzeului mai sus citat.

Pentru omagierea consecventului patriot Nicolae Filipescu¹³ i-a fost comandată în anul 1915 modelarea unei plachete. Lucrarea a fost realizată în bronz. Un exemplar a fost donat, în anul 1938, muzeului amintit.

La expoziția oficială a artiștilor în viață, organizată la București în primăvara anului 1916, artistul a participat cu lucrarea¹⁴ „Narcis”. Acest nud a reținut atenția publicului vizitator dar și al juriului care i-a acordat premiul al III-lea.

G. Bezviconi, p. 243.

Neagu M. Djuvara, *Ceva despre familia colecționarului Alexandru Saint Georges*, comunicare la al VI-lea simpozion de genealogie 10-13 mai 1995, rezumatul comunicării în volumul editat de Academia Română, Filiala Iași, Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” Comisia de heraldică, genealogie și sigilografie.

„Cronica numismatică și arheologică”, București, anul I, nr. 2 iunie 1920; ibidem, anul I, nr. 11-12, martie-aprilie 1921; ibidem, anul VIII, nr. 79-82, ianuarie-iunie 1928; ibidem anul IX, nr. 89-90, ianuarie-iunie 1929; ibidem, anul XV, nr. 119-120, iulie-decembrie 1940; ibidem, anul XVI, nr. 123-124, iulie-decembrie 1942; ibidem, anul XVII, nr. 125-126, ianuarie-iunie 1943.

Gabriela Nițulescu, *Complexul Muzeal Național „Curtea Domnească” - Târgoviște – istoric*, comunicare la Muzeul Național de istorie a României în cadrul sesiunii „160 de ani de muzeografie românească 15-16 decembrie 1994”, referință la prezența lui Alexandru Saint Georges la Târgoviște, soarta patrimoniului dus acolo.

Virgiliu Z. Teodorescu, *Contribuții la un portret de muzeograf: Alexandru Saint Georges*, în: „Muzeul Național”, vol. IX, București 1997, p. 127-143.

¹¹ Donație la 28 octombrie 1938 din partea lui Odette E. Pangrati, născută A. Laurian, locuind în București, strada Mântuleasa nr. 15.

Arhivele Naționale, -Direcția Arhivelor Istoric-Centrale (în continuare citată: A.N.-D.A.I.C.), fond Muzeul Alexandru Saint Georges (în continuare citat: M.A.I.S.G.), inv. 617, dosar 5/1938, f. 70, 71v.

¹² **Ecaterina PANGRATI** (1870-1913) Carieră didactică, întemeietoare și directoare, în perioada anilor 1901-1910, a școlii profesionale de fete „Nicolae Roșca” din Bârlad.

¹³ **Nicolae Gr. FILIPESCU** (5 decembrie 1862, București - 14 octombrie 1916, București, cimitirul Bellu). Studii la București, Craiova, de drept la Paris. Om politic fruntaș al Partidului Conservator, deputat, primar al Capitalei, al Brăilei, ministru, gazetar, fondator al unor periodice și asociații prin care a militat pentru unitatea națională, adept al participării României la primul război mondial alături de Antantă, a înființat în anul 1914 „Acțiunea Națională”, devenită în anul 1916, prin atragerea și a altor formațiuni, „Uniunea Sacră”, publicist.

A.N.-D.A.I.C., fond M.A.S.G., inv. 613, dosar 3/1936, f. 102, 102v; ibidem, inv. 617, dosarele 5/1938, f. 70, 71v; 18/1911; 11/1940; ibidem, fond Sindicatul Artelor Frumoase, (în continuare citat S.A.F.), dosar 8;

A.N.-D.M.B., fond Prefectura Poliției Capitalei, dosar 71/1914, f. 18.

„Ilustrațiunea”, București, anul IV, decembrie 1915, p. 7.

„Calendarul revistei Lumea ilustrată 1895”, București, p. 71, 74 fotografie și text.

„Calendarul ilustrat al Bibliotecii pentru toți, 1896”, București, anul I, p. 73 fotografie.

Grigore Ionescu, **București-ghid**, București, 1938, p. 256 consemnează prezența în clădirea Parlamentului, în vestibul. „Cele trei Crișuri”, Oradea, anul XI, nr. 9-10, septembrie-octombrie 1930, p. 113.

A.N.-D.J. Constanța, fond Primăria Municipiului Constanța, dosar 51/1932, f. 23.

Salonul Artiștilor Sculptori. 1928, Catalog poziția 105.

A 16-a expoziție a Societății Tinerimea Artistică, deschisă la 27 martie 1916, Catalog poziția 411

A 35-a expoziție a Societății Tinerimea Artistică 1935, Catalog poziția 249.

A.N.-D.J. Suceava, fond Prefectura jud. Rădăuți, dosar 25/1920, f. 6, 7.

A.N.-D.J. Brașov, fond Prefectura județului Brașov, dosar 289/1911.

„Neamul Românesc”, București, 4 noiembrie 1928, p. 2.

I.G. Duca, **Portrete și amintiri**, ed. a II-a, București 1932, p. 77.

A.N.-D.J. Bistrița Năsăud, Bistrița, fond Prefectura județului Bistrița Năsăud, dosar 4/1921, f. 31-45.

A.N.-D.J. Suceava, fond Prefectura județului Rădăuți, inv. 231, dosarele 96/1931, f. 18; ibidem 98/1933, f.

Evenimentele militare cărora România s-a alăturat în vara anului 1916 au condus la mobilizarea sa până în anul 1918, perioadă în care a fost alături de ceilalți artiști plastici reuniți într-un grup prin preocuparea¹⁵ Marelui Cartier General al Armatei Române, având misiunea de a se documenta pentru a surprinde diverse ipostaze prin care poporul român a trecut, în acei ani, de mari sacrificii și vicisitudini pentru asigurarea izbânzii care să conducă națiunea română la realizarea marelui ideal de unitate. Ca atare atât pe linia frontului, la confruntarea cu inamicul cât și în spatele frontului acolo unde întreaga suflare participa la asigurarea tuturor celor necesare apărării fruntariilor țării cele cunoscute i-au fost de mare valoare pentru creațiile ulterioare.

La revenirea la București, cu asiduitate, s-a integrat în realizarea a tot ceea ce se dorea a fi o contribuție la refacerea și prosperarea țării. La expoziția societății „Tinerimea Artistică” organizată în primăvara anului 1921 a participat¹⁶ expunând: **Cap de expresie** – lucrare definită și **Durerea**; placheta evocatoare a actorului **Manolescu**¹⁷; statueta **Învingătorul**, toate piesele fiind turnate în bronz.

La „Salonul Oficial” din anul 1925, găzduit în spațiile Ateneului Român, artistul a participat¹⁸ cu lucrarea **Nottara**, piesă turnată în gips. A fost anul când a modelat și placheta dedicată actorului **Constantin I. Nottara**¹⁹. Lucrarea²⁰ a fost realizată în bronz, având 206 x

T. Pisani, *Nicolae Filipescu*, 16 p.

A.N.-D.A.I.C., fond Pantelimon Halippa, dosar **880/1915-1970**, f. 26.

A.N.-D.M.B., fond Ateneul Român, dosar **7/1937-1938**, f. 57.

„Universul”, București, anul 54, nr. 316, 16 noiembrie 1937, p. 3; ibidem, anul 55, nr. 268, 2 octombrie 1938, p. 7.

A 38-a expoziție a Societății Tinerimea Artistică, 3-30 aprilie 1938, Catalog poziția 363.

„Gazeta Municipală”, București, anul VII, nr. 352, 11 decembrie 1938, p. 4.

„Universul”, București, anul 55, nr. 146, 30 mai 1938, p. 15; ibidem, nr. 170, 23 iunie 1938, p. 10; cup „Universul”, București, 21 octombrie 1940.

„Gazeta Municipală”, București, anul IX, nr. 441, 6 octombrie 1940, p. 2; ibidem nr. 442, 13 octombrie 1940, p. 4. „Cele trei Crișuri”, anul XXI, nr. 9-10, septembrie-octombrie 1940, p. 201.

Lucian Predescu, op. cit., p. 323.

G. Bezviconi, *op.cit.*, p. 129.

¹⁴ Catalogul expoziției, p. 42, poziția 389.

¹⁵ Hotărârea Marelui Cartier General al Armatei României.

¹⁶ Expoziția societății „Tinerimea Artistică” 1921, Catalog pozițiile 148, 149 și 150, piesele fiind evaluate la 6000, 600 și 6500 de lei.

¹⁷ **Ion MANOLESCU** (17 februarie 1881, Breaza, jud. Prahova – 27 decembrie 1959, București, cimitirul Bellu) Studii la Ploiești, Monastâr (Bitolia), conservatorul la București, elev al lui C.I. Nottara, prestigioasă activitate ca actor, predilect a interpretat magistral rolurile de tragedian pe scenele: Teatrul Național, Modern, compania Bulandra, Comedia, compania Excelsior, Regina Maria, Liga Culturală, rolurile realizate în primele cinci decenii ale secolului al XX-lea fiind subiecte de referință pentru urmași. A fost și primar al localității Breaza.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 517.

¹⁸ **Salonul Oficial. 1925**, Catalog p. 19 poziția 328 / variantă de numerotare în catalog: 331; artistul locuia, în acei ani, pe strada Vișini nr. 27.

¹⁹ **Constantin I. NOTTARA** (5 iunie 1859, București – 16 octombrie 1935, București). Studii liceale și Conservatorul la București ca elev al actorului Velescu, perfecționare la Paris, artist dramatic cu realizări remarcabile, societar al Teatrului Național, carieră didactică la conservator, traducător, publicist.

Lucian Predescu, op. cit., p. 606-607.

²⁰ G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 266.

277 mm. Tot din rândurile slujitorilor scenei românești i-a fost model pentru o nouă lucrare actorul I. Stănescu - Popa²¹ căruia i-a dedicat o plachetă²² care a fost turnată în bronz, având 55 x 35 mm.

La decesul ilustruului inginer Elie Radu²³, colaboratorii i-au comandat lui Gh. S. în anul 1931, modelarea unei medalii comemorative²⁴ care a fost realizată în bronz, având Ø 60 mm. Pe avers are efigia lui Elie Radu privind spre stânga și în exergă textul: **1853 inginerului Elie Radu 1931 inginerii români recunoscători**, iar pe revers în partea superioară o ramură de laur și simbolicele instrumente: echerul și compasul precum și textul pe 8 rânduri orizontale: **director general de poduri și / șosele studii și construcții / președinte al consiliului / tehnic superior / profesor la școala de poduri și șosele și la politehnica / din București / membru de onoare / al academiei române**. În partea de jos sunt plasate 2 frunze de stejar prinse cu o eșarfă.

Inaugurarea noului edificiu al ziarului „Universul”²⁵ a inclus în programul manifestărilor și găzduirea unor acțiuni expoziționale. Astfel între 8 – 30 noiembrie 1931

²¹ I. STĂNESCU-POPA (1873 - 1926), actor.

²² G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 267.

²³ **Elie I. RADU** (20 aprilie 1853, Botoșani – 10 octombrie 1931, București, cimitirul Bellu). Studii politehnice la Bruxelles, Belgia, inginer cu contribuții valoroase la proiectarea, realizarea și coordonarea exploatării unor importante lucrări în domeniul căilor ferate, șosele, podurilor metalice și din beton armat, clădiri publice, precum și pentru asigurarea aprovizionării cu apă a orașului București și a altor localități. Ani de zile a condus Serviciul Tehnic Superior, cu intervenții pertinente, care au dus la avizarea și executarea unor lucrări edilitar-gospodărești cu rezultate benefice pentru mai multe decenii în viața localităților urbane, carieră didactică universitară, publicist. A fost ales membru de onoare al Academiei Române la 5 iunie 1926.

A.N.-D.A.I.C., fond Ministerul Lucrărilor Publice, Consiliul Tehnic Superior, dosar 1927/1943 ședința comemorativă 29 octombrie 1941, Jurnal 27.656.

Dein I. Dobrescu, *Caractere*, București, 1933, p. 125-129 discurs rostit la înmormântarea lui Elie Radu.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 707 menționează moartea la 2 august 1931.

Gheorghe D. Roșianu, *Viața și opera inginerului Elie Radu*, Editura Tehnică, București, 1958, 172 p.

Dorina N. Rusu, *Istoria Academiei Române – repere cronologice*, Editura Academiei Române, București, 1992, 388 p., la p. 172. (în continuare citată: Dorina N. Rusu, *Istoria...*)

Dr. Dorina N. Rusu, *Membrii Academiei Române, 1866-2003, Dicționar*, Editura Enciclopedică / Editura Academiei Române, București, 2003, 1160 p., la p. 703. (în continuare citată: Dorina N. Rusu, *Membrii...*)

²⁴Ing. Oct. Luchian, *Medalia comemorativă ing. Elie Radu*, în: „Cronica numismatică și arheologică”, București, anul XIX, nr. 133-134, ianuarie-iunie 1945, p. 21.

G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 270.

²⁵ **„Ziarul „Universul”** și-a început apariția la 20 august 1884 din inițiativa lui Luigi Cazzavillan care, în calitate de proprietar, i-a asigurat condițiile tehnice, precum și o echipă de buni gazetari care i-au conferit calitatea ca organ de presă. Având tipografie proprie înestrată cu utilaje de ultimă oră, a asigurat apariția și a altor periodice, inclusiv a celor care s-au constituit periodice specializate în completarea ziarului. Ca atare, aici au fost publicate „Universul ilustrat”; „Universul literar”; „Universul amuzant”; „Ziarul călătoriilor și al întâmplărilor de pe mare și uscat” ș.a. După 1914, director a devenit Stelian Popescu. În timpul războiului mondial și-a întrerupt apariția, aceasta fiind reluată în 1918. În anul 1920 a devenit Societate Anonimă, realizând ulterior și apariția periodicelor „Universul copiilor”; „Universul sport”. Amploarea obținută a impus declanșarea lucrărilor de edificare a unui local, definit ca Palatul Universul, incluzând în corpul de clădire cu fațadă la strada Brezoianu o sală de expoziții la parter și redacțiile la etaje, iar în corpul din spate tipografia. Clădirea a fost proiectată de arhitectul Paul Smărăndescu. Sala de conferințe a fost încredințată spre decorare artistului Costin Petrescu, specialist în pictura în fresco. Noul local a fost inaugurat la 2 noiembrie 1930. În noile condiții de lucru redacția a fost primenită și amplificată, acum a fost numit ca prim redactor Romulus Șeineanu având alături pe Mihail Mora (Don José), Haralam Ionescu, Victor Bălculescu, Leonte Iliescu, Eugen Titeanu, Bartolomeu Cecropide, Mihail Negru, Nancu Apostolescu, iar ca secretar de redacție pe B. Marian. I. Zaharof îndeplinea misiunea de subdirector fiind colaborator apropiat al lui Stelian Popescu. A fost deceniul în care condițiile tehnice i-au permis publicarea și de reproduceri color, mai ales a unor lucrări de artă plastică. Contribuind astfel la o largă cunoaștere a unor din realizările prezentate în expozițiile găzduite de „Salonul Universul”. Un moment deosebit al deceniului al patrulea l-a constituit împlinirea în anul 1933 a 50 de ani de apariție a acestui periodic. Sărbătorirea a fost organizată la 4 iunie 1933. Cu acel prilej a fost difuzată și medalia jubiliară. Apariția ziarului „Universul” a continuat până în anul 1948 când a fost suprimat de propaganda subordonată eliberatorilor – ocupații ai României.

aici a fost organizată expoziția de toamnă a societății „Tinerimea Artistică” la care Gh. S. a participat²⁶ cu medalionul Maximilian²⁷, lucrare evaluată la 5.000 de lei.

În anul 1932 a modelat medalia dedicată dr. **Wilhelm Filderman**²⁸. Lucrarea²⁹ a fost realizată în bronz, având Ø 62 mm.

La expoziția societății „Tinerimea Artistică” a anului 1933 a participat³⁰ cu lucrările: **Artistul Leonard**³¹, **Alexandru Vaida Voevod**³², **Dr. Filderman**.

A.N.-D.A.I.C., fond M.A.I.S.G., dosarele 51/1930-1933, f. 30; 60/1933, f. 71.

„Almanahul ziarului Universul, 1922”, București, p. 137 text și fotografia vechiului edificiu având parter și etaj; Salonul Oficial de arhitectură și artă decorativă, 1931, Catalog pozițiile 164-167.

„Cronica numismatică și arheologică”, București, anul X, nr. 96, martie-aprilie 1936, p. 27.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 827.

Îndrumător în Arhivele Statului – Municipiul București, vol. I, București, 1976, p. 273.

N. Vătanu, Icoane și fotografii de bucureșteni, București, 1981, p. 143-145.

²⁶ Expoziție societății „Tinerimea Artistică” de la sala „Universul”, 1931, Catalog poziția 75.

²⁷ Velimir, Vladimir MAXIMILIAN (1882, Buzău – 1959, București, cimitirul Sf. Vineri), studii liceale la Buzău, Conservatorul București, debut teatral din primul an de studenție (1900), interpretând cu mare succes roluri atât în teatrul dramatic cât și în cel liric. Cele peste două sute de roluri în diverse opere te-au evidențiat calitățile de bas profund. Realizând colaborări cu cei mai buni artiști ai timpului a jucat pe scenele a numeroase teatre din țară și străinătate. Publicist.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 535.

Iosif Sava, Petru Rusu, Istoria muzicii universale în date, Editura Muzicală, București, 1983. La p. 241 consemnează nașterea la 18 august 1860 la Iași; p. 348.

²⁸ Wilhelm FILDERMAN (14 septembrie 1892, București – 1963, Paris-Franța). Studii de artă, filozofie, arheologie, licență și doctorat în drept la Paris, avocat, carieră didactică, participant la primul război mondial ca ofițer în armata română, om politic, lider exponent al intereselor minorității evreilor, ales în C.C. al Uniunii Evreilor din România, ales președinte al acesteia, membru al Delegației evreilor din România la conferința de pace de la Versailles, din 1920 reprezentantul „Joint”-ului în România, ales deputat în 1927 pe listele Partidului Național Liberal, iar în 1928 reprezentând U.E.R., în anul 1929 delegat la congresul sionist de la Zürich, președinte al comunității evreiești în anii 1931-1933, în anii 1941-1943 ca reprezentant al Federației comunității Evreiești din România a obținut anularea unor măsuri abuzive, 1943 deportat în Transnistria pentru 3 luni, a acționat împreună cu rabinul Alexandru Șafran pentru revenirea în țară a deportaților, ales președinte al F.C.E.R. și reprezentant al J.D.C., publicist (Adevărul asupra problemei evreiești din România, 1925).

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 32.

Federația Comunităților Evreiești din România – Centrul pentru studiul istoriei evreilor din România, Parlamentarii evrei în forul legislativ al României (1919-1940) Documente extrase, Editura Hasefer, București 1998, indice p. 420, fotografia W.F. la p. 120, note biografice la p. 409.

²⁹ G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 270.

³⁰ Expoziția societății „Tinerimea Artistică”, Catalog pozițiile 215, 216, 217.

³¹ Nicolae LEONARD (13 decembrie 1886, Galați – 24 decembrie 1928, Câmpulung, jud. Argeș, cimitirul Sf. Vineri - București). Studii la Buzău și București. Din 1903 și-a început cariera artistică ca interpret în operele la modă. În 1909 a urmat studii muzicale la Paris. Revenit în țară a întreprins numeroase turnee, inclusiv peste hotare, fiind unanim apreciat pentru calitățile de cântăreț cu o bună dicție. A făcut parte din colectivele a mai multor teatre și a participat la conducerea companiei Leonard – Maximilian.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 484-485.

Iosif Sava, Petru Rusu, *op. cit.*, p. 286, 382.

³² Alexandru VAIDA Voevod (27 februarie 1872, Olpreț, azi Bobâlna, jud. Cluj - 1950 ?), studii la Bistrița, Brașov, medicină la Viena, om politic, deputat în Parlamentul de la Budapesta, participant la redactarea Declarației de Independență pe care a prezentat-o în aula Parlamentului de la Budapesta la 12 octombrie 1918, membru al Consiliului Dirigent, membru în delegația care a reprezentat România la Conferința Păcii. Pentru a putea susține interesele românilor a aderat la masonerie, menționând peste ani „...că intrarea în francmasonerie a făcut-o în interesul paralizării propagandei - mai cu seamă sârbo-croată.” Ulterior ministru, prim-ministru, parlamentar.

Pentru Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București³³, în anul 1933, a modelat³⁴ o medalie care a fost realizată în bronz, având Ø 52 mm.

La centenarul orașului Călărași³⁵ edilii i-au comandat modelarea a două medalii. Ambele³⁶ au fost realizate în bronz, prima având 33 mm., iar a doua 50 mm.

Laborioasa activitate ca realizator a modelării a numeroase medalii și plachete, precum și de medalioane l-au apropiat de membrii Societății Numismatice Române al cărui membru activ a devenit. Fiindu-i apreciate realizările, i-a fost încredințată modelarea plachetei dedicată celui care a contribuit la constituirea societății, la integrarea acesteia în viața culturală și științifică a României, la propășirea ei prin activități specifice de cercetare și completare a colecțiilor, inclusiv de publicare a unor pertinente studii de numismatică, medalistică în directă relație și cu cercetările arheologice, precum și de participare la viața internațională a societăților omonime. Astfel lui Gh. S. i-a fost încredințată în anul 1933 modelarea plachetei comemorative a Societății Numismatice Române dedicată cinstirii memoriei fostului președinte **Mihail C. Sutz**³⁷. Placheta³⁸ realizată în bronz are 190 x 140 mm. În compunere are textul: **Mihail C Sutz – Societatea Numismatică Română 1904 – Primului ei președinte 1933** și bustul acestuia redat în profil spre dreapta.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 879.

Horia Nestorescu-Bălcești, *Ordinul masonic român*, Casa de editură și presă Șansa, București 1993, p. 573, poziția 400.

Francisco Veiga, *Istoria Gărzii de Fier 1919-1941 - Mistica ultranaționalismului*, ediția a II-a, Editura Humanitas, București 1995, p. 378.

Z. Ornea, *Anii treizeci - Extrema dreaptă românească*, Editura Fundației Culturale Române, București 1995, p. 474.

T.P., p. 121; notele din: f. 21-22/ 26 mai; f. 146/ 31 iulie 1934.

³³ *Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București* are clădirea construită după proiectul arhitecților Grigore Cerchez și Eduard Van Saanen-Algi în anul 1926. Construcția ocupă o suprafață de 2603 m.², cu înălțimea de 21,15 m., turnul central având 44 m., accesul fiind asigurat de trei intrări care conduc la aula de recepții și conferințe cu 240 de locuri la parter, loji și un balcon cu 270 de locuri, alăturat fiind și două săli de expoziții. Pictura murală – frescă a fost realizată de Cecilia Cuțescu Storck.

Muzeul Toma Stelian – Catalog, București, 1939, p. 61.

„Boabe de grâu”, București, anul V, nr. 3, 1934, p. 133-141.

³⁴ G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 271.

³⁵ **Călărași** localitate din sudul țării situat la malul stâng al Borcei și al Jirlăului în lunca Borcei într-o zonă propice de trecere din Dobrogea la nordul Dunării și invers, a cunoscut în decursul evoluției sale schimbări ale denumirii. Astfel până în secolul al XVIII-a așezarea umană fost amintit în documente ca „Lichirești”, aici fiind una din căpităniile de călărași care aveau misiunea de a proteja zona de graniță a Țării Românești. După anul 1775 a început să fie numit „Călărași”, ca între 1852-1881 să poarte și numele „Știrbei”, amintind de domnul care a facilitat locuitorilor cumpărarea unei importante suprafețe de teren de la Eforia Spitalelor Civile. Ca oraș s-a impus de la 1833 când a devenit reședința județului Ialomița, cunoscând o prosperitate economică prin portul care asigura transportul predilect de cereale și vite. O importanță în dezvoltarea localității l-au avut și cele două târguri anuale: cel de la 9 martie și cel de la 10 septembrie George Ioan Lahovari, C.I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu, *Marele Dicționar Geografic al României*, vol. II, Tip. Soccec, București, 1899, p. 250-252.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 154.

³⁶ G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 271.

³⁷ **Mihail C. SUTZU** (15 februarie 1841 – 9 iulie 1933). Studii politehnice la Paris, guvernator al Băncii Naționale a României (1900-1904), numismat, șeful Cabinetului numismatic din cadrul Bibliotecii Academiei Române, a militat pentru înființarea în anul 1903 a Societății Numismatice pe care a condus-o în calitate de președinte timp de 30 de ani, donator, publicist cu studii referitoare la numismatică, membru corespondent 1/13

În anul 1934 i-a fost încredințată realizarea modelării medaliei dedicată inginerului Nicolae P. Ștefănescu³⁹. Piese⁴⁰ au fost realizate în bronz, având 60 mm.

În anul 1935, în calitate de membru al Sindicatului Artelor Frumoase⁴¹, a răspuns apelului prin care se preconiza ca din vânzarea unor opere de artă donate de artiștii membri ai sindicatului să fie realizate fonduri cu care să fie asigurată buna întreținere și funcționare a căminelor de odihnă și creație de la Domnești (jud. Mușcel, azi Argeș) și Balcic (jud. Caliacra, azi în Bulgaria). La expoziția⁴² de la sediul sindicatului a expus, între 7 noiembrie – 2 decembrie 1935, placheta Nottara evaluată la 2500 de lei.

În colecția Muzeului Simu catalogul⁴³ consemnează prezența plachetei dedicată evocării lui I.L. Caragiale⁴⁴.

președinte timp de 30 de ani, donator, publicist cu studii referitoare la numismatică, membru corespondent 1/13 aprilie 1884, și titular 27 mai / 9 iunie 1909 al Academiei Române. Discursul de recepție l-a rostit la 25 mai/7 iunie 1911 evocându-l pe predecesorul Simion Florea Marian și în continuare vorbind *Despre numismatică română*.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 827.

Constantin Moisil, *M.C. Sutu la împlinirea unui deceniu de la moartea lui*.

Dorina N. Rusu, *Istoria* ..., p. 63, 121, 128, indice p. 384.

Dr. Dorina N. Rusu, *Membrii* ..., p. 798.

³⁸ „Cronica numismatică și arheologică”, București, anul X, nr. 96, martie-aprilie 1934, p. 26.

G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 271.

³⁹ **Nicolae P. ȘTEFĂNESCU** (14 august 1864, București – 17 iunie 1937, București, cimitirul Bellu), studii politehnice la București, inginer, colaborator al lui Anghel Saligny, realizator al unor valoroase lucrări din domeniul podurilor și șoselelor, inițiator și director al Navigației Fluviale Române, bogată activitate în domeniul bancar din România, președinte al societății Politehnice timp de 12 ani, publicist.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 809.

G. Bezviconi, *op. cit.*, p. 265.

⁴⁰ G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 272.

⁴¹ **Sindicatul Artelor Frumoase** (S.A.F.) Organizație a artiștilor din România menită a le apăra interesele profesionale și de a-i reprezenta în anumite împrejurări a desfășurat o bogată activitate până la începutul deceniului al cincilea când a fost integrată în Casa Compozitorilor, a pictorilor și a Sculptorilor, conform Decretului Lege din 13 decembrie 1941. Ulterior și această instituție a cunoscut modificări. Deși oficial S.A.F. a fost desființat el și-a menținut structurile funcționând practic și după cel de al doilea război mondial până la constituirea U.A.P. / vezi nota 3 /. Arhiva S.A.F. a fost preluată la A.N.-D.A.I.C., documentele fiind relevante pentru activitatea desfășurată în perioada când a fost condusă de Ioan Iordănescu, Ioan Teodorescu-Sion, Cecilia Cruțescu Storck. Pe parcursul anilor patrimoniul S.A.F. s-a îmbogățit prin donațiile artiștilor plastici, predilect cele făcute Horia Boambă, Emil W. Becker, Dimitrie Belizarie. În cadrul căminelor de la Balcic și Domnești au găsit numeroși artiști clipele de odihnă, dar și de inspirație în realizarea unor prestigioase opere plastice. Expozițiile colective în București și provincie s-au constituit la timpul respectiv un bun mijloc de popularizare a artelor din România.

⁴² Sediul S.A.F. era în strada Câmpineanu nr. 4; în catalogul lucrărilor de pictură și sculptură la p. 12, poziția 145.

⁴³ Ministerul Cultelor și Artelor, **Muzeul A. Simu și casa – Simu - muzeu, Catalog**, editat de fondul Anastase Simu, București, 1937, p. 42, poziția 388, semnată.

⁴⁴ **I.L. CARAGIALE** (30 ianuarie 1852, Haimanale, azi Caragiale, jud. Dâmbovița – 9 iunie 1912, Berlin, înmormântat cimitirul Bellu, București). Studii la Ploiești, activitate teatrală, gazetărească, scriitor care s-a impus prin dramaturgia, nuvelistica, schițele realizate, inspector școlar, referent la Casa Școalelor. În anul 1904 a părăsit România plecând la Berlin. Creația sa s-a bucurat de atenția publicului, regizori și actori având în decursul timpului surse neepuizabile de interpretare a textelor sale. Creația sa a cunoscut de la reeditări în tiraje de masă până la ediții de „Opere” și ediții de lux o permanentă preocupare editorială. La propunerea lui Mihail Sadoveanu, i-a fost acordată, ca măsură reparatorie, calitatea de membru de onoare post-mortem al Academiei Române, la 28 octombrie 1948.

Liga Navală Română⁴⁵, în anul 1938, i-a comandat⁴⁶ o medalie omagială, pe care a modelat-o pentru a fi realizată în bronz, având Ø 55 mm.

Momentul centenarului nașterii lui **Nicolae Grigorescu**⁴⁷ a generat o serie de manifestări în anul 1938 care au inclus și acordarea unei medalii evocatoare a marelui pictor român. Pentru modelarea acesteia s-a recurs la sculptorul Gh. S. Exemplarele⁴⁸ au fost realizate în argint și bronz, având Ø 60 mm. Aversul medaliei redă bustul privind spre stânga încadrat de textul: **pictorul Nicolae Grigorescu 1838 – 1907**. Reversul are în partea superioară textul: **Centenarul nașterii lui N. Grigorescu 13 mai 1938**. În partea de jos a fost inclusă o paletă de pictură cu trei pensule încadrate de o bogată vegetație, respectiv o ramură de stejar și o ramură de laur⁴⁹.

Rezultatele a mai bine de trei decenii de activitate a impus Monetăriei Naționale, după construirea și dotarea noului local de pe platforma industrială Filaret, să întreprindă o atragere a unor modelatori valoroși în domeniul atât al elaborării viitoarelor monede

N. Vătamanu, *op. cit.*, p. 75-80.

Dorina N. Rusu, *Istoria ...*, p. 235, indice p. 357.

Dr. Dorina N. Rusu, *Membrii ...*, p. 166-167.

Onisifor Ghibu, *Oameni între oameni – Amintiri*, Editura Eminescu, București, 1990, p. 129-143.

Silviu N. Dragomir, *Conu Iancu este din nou printre noi*, în „Cotidianul”, București, 18 aprilie 1995.

Virgiliu Z. Teodorescu, *Curat murdar, nene Iancule (I)*, în: „Dimineața”, București, anul XIII, nr. 329 (3258), 6 februarie 2002, p. 9; (II), nr. 331 (3260), 8 februarie 2002, p. 8; ibidem: **Monumentul I. L. Caragiale la moment aniversar**, în: „Națiunea”, București, anul XII, nr. 135 (601), 13-19 februarie 2002, p. 5 (reacție față de starea precară în care a ajuns monumentul amplasat în str. C.A. Rosetti.)

Virgiliu Z. Teodorescu, **Simboluri ale cinstirii dedicate lui I.L. Caragiale (I)**, în: „Dimineața”, București, anul XIII, nr. 341 (3270), 22 februarie 2002, p. 9; (II), nr. 342 (3271), 25 februarie 2002, p. 8; (III), nr. 346 (3275), 1 martie 2002, p. 9; (IV), nr. 347 (3276), 4 martie 2002, p. 8; (V), nr. 349 (3278), 6 martie 2002, p. 9; (VI), nr. 352 (3281), 11 martie 2002, p. 9; (VII), nr. 353 (3282), 12 martie 2002, p. 8; (VIII), nr. 359 (3288), 20 martie 2002, p. 8; (IX), nr. 360 (3289), 21 martie 2002, p. 9 (evocare a preocupărilor de a aduce în forul public simboluri ale cinstirii lui I.L. Caragiale.)

⁴⁵ **Liga Navală Română** (L.N.R.) a fost înființată în București prin hotărârea Adunării Generale din 29 februarie 1928 notificată în pretoriul Tribunalului Ilfov, obținând recunoașterea statuară de persoană morală și juridică care își propunea să contribuie la promovarea activităților marinărești. Ulterior statutul a fost modificat în anul 1933 pentru care s-a obținut aprobarea instanțelor juridice în 25 octombrie 1935.

Liga Navală Română, *Statute*, Tip. „Rotativa”, București, 1933, 32 p.

⁴⁶ G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 274.

⁴⁷ **Nicolae GRIGORESCU** (15 mai 1838, Pitaru, jud. Dâmbovița – 21 iulie 1907, Câmpina) autodidact, pictor remarcat prin calitățile sale manifestate în pictura religioasă, a primit o bursă pentru studii la Paris, lucrează în atmosfera artiștilor de la Barbizon, expunând în saloanele de la Paris, lucrările îi sunt achiziționate de mari personalități; întreprinde o călătorie de documentare în Europa; în anul 1877 a participat la campania militară ca pictor și fotograf, reținând pe schițele întocmite și pe peliculă numeroase episoade ale eroismului ostașilor, modul de viață al combatanților; revenind în atelierul său a realizat numeroase compoziții referitoare la războiul de Independență, concomitent fiind preocupat de reținerea specificului național, de personalități contemporane, printre care și dr. Carol Davila. A fost ales membru de onoare al Academiei Române 8/20 aprilie 1899.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 376-377.

Vasile Florea, *Artă Românească modernă și contemporană*, Editura Meridiane, București, 1982, p. 80-92.

Dorina N. Rusu, *Istoria ...*, p. 365.

Dr. Dorina N. Rusu, *Membrii ...*, p. 359.

⁴⁸ G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 274.

⁴⁹ ibidem, p. 129, 130.

metalice cât și a medaliilor și plachetelor, atât a celor oficiale (distincții), cât și a celor comandate de terțe persoane, instituții, întreprinderi pentru a marca o serie de evenimente și prin realizarea în diverse metale a unor asemenea miniaturi evocatoare. Printre cei care au fost atrași în colectivul Monetăriei Naționale s-a aflat și Gh. S. care și-a desfășurat aici o bogată activitate⁵⁰ între anii 1939-1949.

Comemorarea semicentenarului morții lui **Mihail Eminescu**⁵¹ a generat o serie de acțiuni, inclusiv de consemnare în memoria metalului a acestui moment de cinstire adresat marelui poet național. Între acestea se înscrie⁵² și modelarea plachetei de către sculptorul Gh. S. care a fost realizată în bronz având 75 x 55 mm.

În partea superioară a modelat bustul privind spre stânga. Documentarea în privința iconografiei eminescene l-a determinat să-l redea în anii celui de al treilea deceniu de viață, cu o privire exprimând interesul de a cunoaște cele întâlnite în cale. În partea de jos un cartuș are înscris numele **M. Eminescu**.

O analiză a suitei de realizări medalistice ale secolului al XX-lea situează această plachetă printre cele mai reușite evocări ale personalității lui Mihail Eminescu.

Finalizarea lucrărilor de construcție și dotare a noului local al **Școlii Superioare de Război din București**⁵³ a înscris, pentru momentul inaugurării, și realizarea unei medalii⁵⁴ în două variante. Prima având Ø 40 mm., iar a doua Ø 65 mm. Modelarea i-a fost încredințată lui Gh. S.

Printre măsurile adoptate pentru stimularea ameliorărilor în activitatea agricolă, inclusiv a semințelor de cereale, de către omul de știință Gheorghe Ionescu -

⁵⁰ Vezi nota 2.

⁵¹ **Mihail EMINESCU** (15 ianuarie 1850, Botoșani – 15 iunie 1889, București, înmormântat cimitirul Bellu). Studii la Cernăuți, Viena, Berlin de filozofie, economie politică drept, anatomie și fiziologie a desfășurat în decursul anilor numeroase activități ca suflleur, traducător, actor, gazetar, director de bibliotecă, inspector școlar ș. a. Debutul literar l-a făcut la revista „Familia”, apoi, frecventând cenaclul „Junimea” a încredințat spre publicare creațiile sale „Convorbirilor Literare”. Solicitățile din perioada de activitate ca gazetar la „Timpul” l-au marcat, slăbindu-i rezistența nervoasă fapt care a impus tratamente în țară și străinătate. Creația sa literară, predilect poetică, abordând însă și romanul, nuvela, drama, l-au definit încă din timpul vieții ca poet național, posteritatea având prilejul de a remarca noi și noi valențe ale operei sale în cele peste 15.000 de file manuscris care, prin grija lui Titu Maiorescu, primul său editor, au ajuns în patrimoniul Academiei Române. Posteritatea, la propunerea lui Mihail Sadoveanu, i-a acordat, ca măsură reparatorie, calitatea de membru de onoare post-mortem al Academiei Române, la 28 octombrie 1948.

Pompiliu Marcea, în: **Dicționar de literatură română**, Editura Univers, București, 1979, p. 154-158.

Dorina N. Rusu, **Istoria ...**, p. 235, indice p. 362.

Dr. Dorina N. Rusu, **Membrii ...**, p. 295-296.

⁵² G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 106, fotografia la p. 107.

⁵³ **Școala Superioară de Război din București** este instituția de învățământ militar care, evolutiv, s-a constituit preocupare, începând cu generațiile secolului al XIX-lea, de a pregăti elita armatei române capabilă a sluji la obținerea și apărarea independenței și unității neamului românesc. În perioada interbelică a secolului al XX-lea s-a trecut la edificarea pe colina cornișei râului Dâmbovița de la Cotroceni a unui amplu ansamblu care să servească găzduirii tuturor serviciilor acestei instituții. Proiectul a fost realizat de arhitectul Duiliu Marcu, lucrările fiind executate în anii 1937-1938 și finalizate în anul 1939 când a avut loc și solemnitatea inaugurării.

Paul Constantin, **Dicționar universal al arhitecților**, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1986, p. 212-213.

⁵⁴ G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 275.

Sisești⁵⁵ și cei care i-au fost în preajmă, s-a înscris și recompensarea agricultorilor cu cele mai bune rezultate. În acest scop a fost constituită medalia cu toartă **Bun gospodar** pentru a fi acordată de Ministerul Agriculturii și Domeniilor la încheierea campaniilor agricole. Modelarea i-a fost încredințată lui Gh. S. Pieseale au fost realizate⁵⁶ în bronz aurit, având Ø 36 mm.

În Capitala României în perioada interbelică din secolul al XX-lea a fost declanșată o amplă acțiune de edificare a unor importante clădiri ca sedii ale unor asociații profesionale. Construcțiile, prin proiectare, erau multifuncționale, asigurând beneficiarilor facilitarea serviciilor pe profilul respectiv. În această competiție s-a înscris și **Asociația medicilor veterinari**⁵⁷ care, în anul 1929, au pus piatra fundamentală a construcției situată pe bulevardul Elisabeta, având o frumoasă perspectivă spre axul principal al Grădinii Cișmigiu. Proiectarea edificiului i-a revenit arhitectului Constantin Iotzu⁵⁸, iar elementele decorative

⁵⁵ **Gheorghe IONESCU-Sisești** (16 octombrie 1885, Sisești de Jos, jud. Mehedinți – 4 iunie 1967, Otopeni – București, cimitirul Bellu Militar) Studii secundare la Turnu Severin, universitate agronomică la Hohenheim, Stuttgart, doctor în științe agricole la Jena, tratând **Agricultura pîrîncască în România**. Revenit în țară, a desfășurat activități de administrare și cercetare în domeniul agriculturii, carieră didactică universitară, organizator de institute de cercetare, preocupări pentru ameliorarea plantelor a căror rezultate au fost apreciate în țară și peste hotare, om politic, deputat, ministru, publicist, membru corespondent 8 iunie 1925 și titular 25 mai 1936 al Academiei Române precum și a altor multe instituții științifice prestigioase de peste hotare. La 24 mai 1937 a rostit discursul de recepție vorbind despre **Dezvoltarea studiilor despre sol în România**, prilej de evocare a unor iluștri predecesori și a lor contribuții la promovarea economiei naționale.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 435.

R. Iftimovici, în: **Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii – dicționar**, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982, p. 199-200.

G. Bezviconi, *op. cit.*, p. 162.

Dorina N. Rusu, **Istoria ...**, p. 170, 197, 200, indice p. 368.

Dr. Dorina N. Rusu, **Membrii ...**, p. 409.

⁵⁶ G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 275.

⁵⁷ Asociația medicilor veterinari a reunit în secolul al XX-lea pe cei de specialitate. Evolutiv Școala superioară de medicină veterinară din București, înființată în anul 1861, a fost ulterior atașată Universității și transformată în anul 1921 în facultate.

⁵⁸ **Constantin IOTZU** (28 mai 1884, Kruahova, Macedonia, azi Albania – 1 august 1962, București). Studii de arhitectură, cu o bogată activitate de proiectare, carieră didactică universitară, publicist.

Paul Constantin, **Dicționarul universal al arhitecților**, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, 352 p. + planșe cu fotografii de edificii. La p. 162.

Concursul l-a definit ca proiectant al edificiului de la Iași pe care l-a realizat la planșetă în anii 1929-1932 și a cărui construcție a coordonat-o între anii 1932-1934.

Primul Anuar-ghid al Municipiului Iași, Iași, 1935, p. 145.

“Boabe de grâu”, București, anul IV, nr. 9, septembrie 1933, p. 568-570 la rubrica **Cronica**, referințe la Fundația Culturală Regele Ferdinand I înființată prin Decret Regal publicat în „Monitorul Oficial”, București, 16 februarie 1926. Pentru noua construcție proiectantul a preconizat și 8 statui de voievozi, grupați câte doi. Inițial, înainte de anul 1948 au fost realizate următoarele statui: **Vasile Lupu** cu **Dimitrie Cantemir**, **Ștefan cel Mare** cu **Regele Carol I**, **Regele Ferdinand I** cu **Mihai Viteazul**, **Dragoș Vodă** cu **Alexandru cel Bun**. Ridicate inițial la atic, machetele 1/1 și apoi lucrările definitive, au fost retrase din precauție, după cutremurul din anul 1940 și depozitate în curtea fundației. Au cunoscut o intervenție selectivă după anul 1948 când s-a procedat la îndepărtarea și distrugerea statuiilor regilor Carol I și Ferdinand I. Ulterior s-a procedat la o nouă regrupare și completare. Astfel au fost reunite statuile Ștefan cel Mare cu Mihai Viteazul și au fost realizate statuile **Ioan Vodă cel Viteaz** și **Petru Rareș**. Inițial statuile au fost realizate de Ion Iordănescu, Ion Jalea, Mihai Onofrei și Ioan C. Dimitriu-Bărlad. După anul 1948 cele două noi statui au fost încredințate spre realizare sculptorilor Iftimie Bărlăneanu și Ioan Dămăceanu. Precizăm că artiștii care au realizat lucrările pentru atic au procedat la corecția necesară pentru a putea fi privite de jos. Expunerea lor actuală, la sol pe tășpanul din micul scuar de lângă Casa de Cultură a Studenților provoacă privitorului nedumerire întrucât proporțiile nu sunt firești. Mai mult, la această justificată impresie concură și prezența celor două noi statui care au fost modelate fără a se mai ține seama de corecția care nu mai era necesară. O atentă analiză va impune adoptarea măsurilor care să readucă piesele pe pozițiile preconizate de proiectantul edificiului, urmând a fi luate măsurile adecvate unei bune ancorări la atic.

au fost încredințate spre realizare sculptorului Iosif Fekete⁵⁹. Lucrările au înaintat însă încet, constructorii întâmpinând mari dificultăți cu captarea puternicilor izvoare care, în trecut, alimentau lacul lui Dura Neguțatorul. În anul 1939 construcția a fost finalizată. Pentru solemnitatea inaugurării i-a fost comandată⁶⁰ lui Gh. S. modelarea unei medalii. Pe avers este inclus bustul, privind spre stânga, redându-l pe inițiatorul construcției. În partea de jos sunt trei rânduri de text: **Gh. Ionescu - Brăila președintele Asociației medicilor veterinari**. Pe revers este redată fațada edificiului precum și textul: **MCMXXIX – MCMXXXIX zece ani de la așezarea pietrei de temelie a căminului Asociației medicilor veterinari**. Medaliiile au fost realizate în argint și bronz, având 80 x 60 mm.

Preocuparea pentru propășirea agriculturii, inclusiv prin definirea celor mai competitive specii de plante s-a manifestat și prin lansarea **Concursului grâului** de către Ministerul Agriculturii și Domeniilor. Pentru premiarea celor mai buni cultivatori a fost instituită o medalie cu toartă⁶¹ a cărei modelare i-a revenit sculptorului Gh. S. Pieseile au fost realizate în bronz, având Ø 37 mm.

La 23 octombrie 1939 Gh. S., de la Monetăria Națională, dona⁶² opera sa, ca piesă unică, o plachetă reprezentându-l pe **Coriolan Brediceanu**⁶³, pentru a fi integrată în colecțiile Muzeului Alexandru Saint Georges.

„Realitatea ilustrată”, București, anul XI, nr. 529, 10 martie 1937, p. 14 fotografia clădirii fundației având la atic statuile.

Ioan V. Lupescu, **Monumentele Unirii**, Editura Sport-Turism, București, 1985, p. 150-151.

Vasile Florea, op. cit., p. 36, 264.

⁵⁹ **Iosif FEKETE / Iosif Ianos Fekete** / cu mențiunea că între anii 1935-1961 a semnat și **I. Negrulea Hunedoara** (15 iunie 1903, Hunedoara – 13 octombrie 1979, Oradea, jud. Bihor). Remarcat ca viitor artist a fost îndrumat către Școala de Arte Frumoase de la București, fiind elev al lui Dimitrie Paciurea și Oscar Han. A participat la expoziții din anul 1925, ulterior fiind angajat ca sculptor animalier la Institutul zootehnic, perioadă în care a realizat și elementele decorative de la Căminul medicilor veterinari din București. În decursul vieții a realizat numeroase monumente de for public amplasate în diverse localități din țară. La aproape patru decenii de la dezvelirea Monumentului Eroilor Aerului din București a găsit de cuviință să revindică calitatea de autor al acestuia, atribuindu-i sculptorului Lidia Kotzebue calitatea de a fi realizat o mică machetă pe care el a completat-o compozițional și mărit la proporțiile componentelor monumentului. Afirmăția, din păcate, a fost preluată, din ignoranța mărturilor epocii, de mulți autori ai unor articole referitoare la artistul I. Fekete.

„Arta și omul”, revistă pentru răspândirea frumosului, București, anul I, nr. 1-2, iulie-august 1933.

Marin Zintz, **40 de ani de creație plastică în Bihor**, în: „Familia”, Oradea, anul 20 (120), nr. 8 (228), august 1984, p. 13. Mircea Țoca, **Iosif Fekete**, Editura Meridiane, București, 1977.

Marina Preutu, **Expoziția retrospectivă Iosif Fekete**, în: „Scânțea”, București, 23 iulie 1978.

Constantin Prut, **Iosif Fekete**, în: „Contemporanul”, București, nr. 30 (1655), 28 iulie 1978.

Constantin Prut, **Dictionar de artă modernă**, Editura Albatros, București, 1982, p. 146.

Negoită Lăptoiu, **Iosif Fekete**, în: „Arta”, București, anul XXXI, nr. 6, 1984, p. 9.

Virgiliu Z. Teodorescu **Contribuții la cunoașterea autorului monumentului Eroilor Aerului din București**, în: „Muzeul Național”, vol. IX, București, 1997, p. 197-210 + pl. (eronate formulări în privința creatorului monumentului mi-a determinat parcurgerea documentelor de arhivă, coroborate cu corespondența urmașului artistei plastice Lidia Kotzebue pentru a înlătura interesatele aserțiuni.)

⁶⁰ G.B., Gh. N., op. cit., p. 127, 275.

⁶¹ Ibidem, p. 275.

⁶² A.N.-D.A.I.C., fond M.A.I.S.G. inv. 617, dosar **6/1939**, f. 30, 30v, confirmarea de primire din aceeași zi f. 169, 169v.

⁶³ **Coriolan V. BREDICEANU** (23 decembrie 1849/5 ianuarie 1850, Lugoj, azi jud. Timiș – 25 ianuarie / 7 februarie 1909). Studii liceale la Beiuș, Academia de drept la Pojona (azi Bratislava, Slovacia), licența în drept la Budapesta, practică avocatură la Lugoj, animator cultural, realizând și interpretări de roluri în teatru de amatori, inclusiv muzicale. Om politic partizan al pasivității față de politica statului austro-ungar, membru al C.C. al Partidului Național Român din Transilvania, deputat în Dieta din Ungaria, activ apărător în procesele intentate reprezentanților presei românești, membru în societățile culturale românești.

Lucian Predescu, op. cit., p. 129-130.

Comemorarea semicentenarului morții lui **Vasile Alecsandri**⁶⁴, în anul 1940, a inclus în programul manifestărilor și acordarea unei medalii a cărei modelare⁶⁵ a fost încredințată de instituțiile inițitoare lui Gh. S. Pe avers este realizat bustul lui Vasile Alecsandri privind spre dreapta, iar pe revers este inclus, pe opt rânduri, textul: **Memoriei lui V. Alecsandri Academia Română și Ministerul Educației Naționale cu prilejul semicentenarului morții lui. August 1940.** Pieseile au fost realizate în argint și bronz patinat, având Ø 60 mm.

După părăsirea tronului României de către regele Carol al II-lea⁶⁶ în favoarea fiului său Mihai⁶⁷ și încredințarea conducerii statului generalului Ion Antonescu⁶⁸ în condițiile

⁶⁴ **Vasile ALECSANDRI** (14 iunie 1819, Bacău – 22 august 1890, Mircești, jud. Iași), studii la Bacău, Paris (1834-1839), revenit în țară desăfoară o amplă activitate culturală, director al teatrului din Iași, creator de publicații, participant la Revoluția de la 1848, exilat în Ardeal și Bucovina, la Paris a scos revista „România viitoare”, participant la realizarea și recunoașterea Unirii Principatelor, ministru, diplomat, membru din 1865 al „Junimii”, laureat la Montpellier, poet, publicist, prozator, dramaturg, a apreciat folclorul românesc culegându-l, publicându-l și valorificându-l în propria creație, membru fondator 1866, reconfirmat 2/14 iunie 1867, membru de onoare 23 august / 4 septembrie 1871 al Academiei Române.

Lucian Predescu, *op. cit.*, p. 18.

Dicționar cronologic – Literatura română, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 87: ziua nașterii 21 iulie 1821.

Paul Cornea în: *Dicționar de literatură română*, Editura Univers, București, 1979, p. 13-16.

Gheorghe Ungureanu, *Vasile Alecsandri*, în: *Figuri de arhiviști*, editor D.G.A.S., București, 1971, p. 45-63.

Mic Dicționar Enciclopedic, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 37 este menționată data nașterii 21 iulie 1821.

Dorina N. Rusu, *Istoria ...*, p. 9, 19, 36, indice p. 351.

Dr. Dorina N. Rusu, *Memorii ...*, p. 36-37. Menționează că datele ale nașterii: 14 iunie 1818 sau 21 iulie 1821.

Virgiliu Z. Teodorescu, *Expoziția Vasile Alecsandri*, în: „Revista Arhivelor”, București, anul VIII, nr. 2, 1965, p. 295-297 (prezentare a expoziției organizată la Muzeul Arhivelor.)

Virgiliu Z. Teodorescu, *Mausoleul lui Vasile Alecsandri de la Mircești, contribuții documentare*, în: „Revista Monumentelor Istorice”, București, anul LIX, nr. 2, 1990, p. 86-90 (istoria edificiului, relevând atât contribuția Academiei Române, a arhitectului proiectant Nicolae Ghica-Budești, și a pictorului Paul Molda, realizator a picturii interioare.)

Virgiliu Z. Teodorescu, *Sărbătorirea lui Vasile Alecsandri ca laureat al concursului de la Montpellier de către bucureșteni*, în: „Anuar”, vol. IX, Ploiești, 1997, p. 355-363 (prezența la București era ceva accidental și de cât mai scurtă durată. Un incendiu de la Mircești i-a reclamat o mai îndelungată prezență pentru a soluționa asigurarea pe care o avea la societatea Dacia-România. A fost prilejul ca bucureștenii să organizeze la Teatrul Național un fastuos banchet. Prilej de numeroasă și simandicoasă prezență, de discursuri laudative.)

Virgiliu Z. Teodorescu, *Vorbesc Arhivele: În lumina de pe mahl Siretului*, interviu conceput de Gina Brujan – Tănăsache, în: „Adevărul Literar și Artistic”, București, anul III, nr. 104, 16 februarie 1992, p. 10 (referință la istoria Mausoleului de la Mircești, modul cum arhitectul Nicolae Ghica Budești și pictorul Paul Molda, din însărcinarea Academiei Române, au realizat un simbol al cinstirii la adresa poetului patriot Vasile Alecsandri.)

⁶⁵ G.B., Gh. N., *op. cit.*, p. 79, 275.

⁶⁶ **CAROL al II-lea de Hohenzollern-Sigmaringen /Caraiman** în perioada hălăduirii prin lume după părăsirea țării în urma renunțării la calitatea de prinț moștenitor (3/15 octombrie 1893, Sinaia – 3 aprilie 1953, Estoril, înmormântat în cimitirul regal al mănăstirii Sao Viente, Lisabona, Portugalia, osemintele aduse și reînhumate la Curtea de Argeș). Pregătire militară, participare la campania din 1917, a renunțat în mai multe împrejurări la calitatea de moștenitor al tronului României, părăsind teritoriul țării. Revine la 6 iunie 1930 sprijinit de masonerie. În anul 1933 a fost proclamat ca „Mare protector” al masoneriei. Evoluția situației internaționale l-a determinat să preconizeze interzicerea în anul 1936 a activității acesteia. La începutul anului 1937 masoneria trece în „adormire”. În urma hotărârii Parlamentului României din 8 iunie 1930 a fost proclamat rege al României funcție la care a fost nevoit să renunțe la 6 septembrie 1940, abdicând în favoarea fiului său Mihai. Ca rege a manifestat un interes deosebit pentru propășirea economică și culturală a țării. Desemnat în anul 1921 membru de

onoare și la 8 iunie 1930 președinte de onoare și protector al Academiei, a fost partizanul afirmării României prin realizările culturale și științifice, stimulând creația artistică și literară. S-a căsătorit în anul 1918 cu Ioana (Zizi) Lambrino, în anul 1921 cu principesa Elena a Greciei și în anul 1947 cu Elena Lupescu. Preocupat de fast a inițiat manifestări de amploare care au antrenat tineri și vârstnici la realizarea unor grandioase acțiuni. Amintim în acest sens „Cântarea României”. Colectionar de artă, filatelist, memorialist. La 17 mai 1921, prințul moștenitor Carol a fost proclamat membru de onoare al Academiei Române, iar la 8 iunie 1930 în conformitate cu articolul 29 al Statutului înaltului for științific și cultural al țării a fost declarat „protector și președinte de onoare al Academiei Române”.

Dorina N. Rusu, *Istoria* ..., p. 158, 183.

Dr. Dorina N. Rusu, *Membrii* ..., p. 170.

Nicolas M. Nagy-Talavera, *Fascismul în Ungaria și România*, Editura Hasefer, București, 1996, p. 375.

Z. Ornea, *Anii treizeci – Extrema dreptei românești*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995, p. 16-17, 468.

Francesco Veiga, *Istoria Gărzii de Fier 1919- 1941 – Mișcarea ultranaționalistă*, ediția a II-a, Editura Humanitas, București, 1995, p. 372.

Horia Nestorescu-Bălcești, *Ordinul masonic român*, Casa de editură și presă Șansa, București, 1940, p. 265

Virgiliu Z. Teodorescu, *Politică și masonerie*, în: „Inorogul – Caiete masonice”, editat de Centrul național de studii francmasonice, București, 2001, p. 263-286 (parcurea unui dosar din fondul Casa Regală evidențiază, prin rapoartele anilor '34, preocuparea masoneriei de a prelua puterea politică în România sub conducerea mareșalului Averescu, om care nu cunoștea cine urma să-i fie subordonații. Sunt evidențiate legăturile interne și internaționale și sunt evocate evenimente anterioare în care s-a implicat masoneria.) Exemplificăm citând rapoartele: poziția 622; notele din f.: 169/28 august; 1/8 mai; 7/ 14 mai; 21-22/ 26 mai; 76/16 iunie; 102/30 iunie; 113/ 4 iulie; 115-116/ 5 iulie; 117-118/ 5 iulie; 146/ 31 iulie; 228/ 9 septembrie; 240/22 octombrie 1934.

⁶⁷ **MIHAI I de Hohenzollern-Sigmaringen** (25 octombrie 1921, Sinaia -), minor a fost declarat rege după decesul regelui Ferdinand I în anul 1927, țara fiind condusă de o regență; a fost înlăturat de la tron prin revenirea în țară a tatălui său, devenit regele Carol al II-lea. Compensatoriu, l-a declarat pe fiul său, „Mare Voievod de Alba Iulia”, iar în anul 1937 l-a înaintat la gradul de sublocotenent. Pentru dobândirea cunoștințelor a fost integrat într-o clasă specială în care au fost reuniți cei mai valoroși elevi de vârstă sa din școlile bucureștene. Pasionat de motoare, a acordat o atenție deosebită automobilismului și aviației. În septembrie 1940, prin părăsirea tronului și a țării de către regele Carol al II-lea, Mihai a fost proclamat rege al României, însă majoritatea prerogativelor au fost predate/preluate, în condițiile speciale ale aceluia an, de către Conducătorul Statului, generalul Ion Antonescu. În anul 1944 a fost integrat în acțiunea de înlăturare de la conducerea țării a mareșalului Ion Antonescu prin ordonarea arestării acestuia la 23 august. Conjunctural, Uniunea Sovietică, în anul 1945, i-a acordat o înaltă distincție de război. La 23 august 1945 a refuzat să se afle în fruntea trupelor române care, revenind de pe câmpul de luptă, au trecut pe sub Arcul de Triumf. A urmat perioada „grevei regale”, a metamorfozei societății românești din anii 1946-1947 care a condus la impunerea abdicării, la 30 decembrie 1947, și părăsirii teritoriului României. După 1990, în mai multe împrejurări, a revenit în România invitat de elementele nostalgice doritoare de a restaura regimul monarhic. Într-o asemenea conjunctură, programul vizitei a inclus trecerea ex-regelui pe sub Arcul de Triumf.

La 8 noiembrie 1940 în conformitate cu articolul 29 al Statutului înaltului for științific și cultural al țării a fost declarat „protector și președinte de onoare al Academiei Române”.

Dorina N. Rusu, *Istoria* ..., p. 213.

Dr. Dorina N. Rusu, *Membrii* ..., **LIPSĂ!**?

⁶⁸ **Ion ANTONESCU** (16 iunie 1882, Pitești – 1 iunie 1946, Penitenciarul Jilava), pregătire militară în școlile din țară, specializare în școlile militare occidentale, carieră militară parcursă la excepțional urcând treaptă de treaptă ierarhia gradelor. În primul război mondial a îndeplinit misiuni de mare răspundere în cadrul Marelui Stat Major al Armatei. Prin poziția manifestată față de greșelile monarhului Carol al II-lea, care afișa o siguranță păgubitoare, necunoscând reala situație a înzestrării și instruirii armatei în direcția concordanță cu ceea ce era evoluția geopolitică a Europei, a evoluției modernizării înzestrării și instruirii armatei, generalul Ion Antonescu a devenit o persoană considerată incomodă pentru camarila regală și, ca atare, a fost surghiunit cu domiciliu obligatoriu la mănăstirea Bistrița, din jud. Vâlcea, pentru a putea fi supravegheat. După rapturile teritoriale petrecute la adresa României, realizate de U.R.S.S., Ungaria hortică și Bulgaria, nemulțumirea tuturor categoriilor sociale, l-au silit pe regele Carol al II-lea să abdice, restituind tronul fiului său Mihai I, problemele fundamentale trecându-le în sarcina generalului Ion Antonescu numit Conducător al Statului, prerogative fiind însă în situația